

THÔNG CÁO BÁO CHÍ

Ngày 27/1/2016, tại Hà Nội, Phòng Thương mại và Công nghiệp Việt Nam (VCCI), với sự hỗ trợ của Đại sứ quan Vương quốc Anh và Bắc Ailen tại Việt Nam, tổ chức Hội thảo *Rà soát Pháp luật Đấu thầu Việt Nam với các Cam kết về Mua sắm công trong EVFTA* nhằm lấy ý kiến của các doanh nghiệp, chuyên gia cho Dự thảo Kết quả Rà soát mà VCCI đã thực hiện.

Hiệp định Thương mại Tự do Việt Nam – Liên minh châu Âu (EVFTA) là một trong hai Hiệp định thương mại tự do thế hệ mới lớn nhất của Việt Nam, được dự báo sẽ ảnh hưởng lớn tới thể chế pháp luật và kinh tế của Việt Nam trong thời gian tới. Một trong những lĩnh vực của EVFTA được cho là sẽ có tác động trực tiếp và lớn tới hệ thống pháp luật Việt Nam là các cam kết trong Đấu thầu – Mua sắm công.

Cho đến nay, Việt Nam chưa từng đưa ra cam kết quốc tế (có hiệu lực) nào về mua sắm công, vì vậy pháp luật nội địa Việt Nam về đấu thầu chưa từng chịu bất kỳ ràng buộc hay giới hạn nào về vấn đề này. Do đó, cần thiết phải rà soát pháp luật đấu thầu Việt Nam với những cam kết mới trong EVFTA về mua sắm công để xác định các nội dung khác biệt và từ đó có sửa đổi, điều chỉnh pháp luật Việt Nam cho phù hợp. Rà soát này của VCCI được thực hiện từ góc độ của doanh nghiệp Việt Nam, từ đó đề xuất giải pháp đảm bảo tuân thủ Hiệp định theo cách thức có lợi nhất cho các doanh nghiệp Việt Nam.

Kết quả Rà soát cho thấy những phát hiện khá thú vị, đồng thời cũng đề xuất các giải pháp khả thi và mang lại lợi ích tốt nhất cho doanh nghiệp.

Thứ nhất, Rà soát cho thấy khá nhiều các nghĩa vụ cam kết về Mua sắm công của Hiệp định đã được quy định trong pháp luật Việt Nam. Nhóm “đã tuân thủ” này chủ yếu là các nghĩa vụ mang tính nền tảng đã trở thành thông lệ quốc tế chung trong đấu thầu (như các khái niệm, các nguyên tắc cơ bản liên quan tới hồ sơ mời thầu....) hoặc các nghĩa vụ chung về minh bạch, cạnh tranh trong trình tự, thủ tục đấu thầu (như các vấn đề liên quan tới thông báo mời thầu, thông tin sau khi trao hợp đồng...). Việc pháp luật đấu thầu Việt Nam (mới sửa đổi năm 2013) đã có các quy định phù hợp về những nội dung này cho thấy pháp luật nội địa Việt Nam đã có những bước tiến theo hướng phù hợp với thông lệ quốc tế về đấu thầu, trong đó nhấn mạnh các nguyên tắc về minh bạch, cạnh tranh và hiệu quả.

Đối với các nghĩa vụ này, khi thực thi EVFTA, về nguyên tắc Việt Nam sẽ không phải điều chỉnh, sửa đổi hay bổ sung bất kỳ nội dung nào của các văn bản pháp luật hiện hành. Dù vậy, nếu muốn hiệu quả, vẫn cần phải có các quy định chi tiết hơn. Quan trọng hơn, dường như đang có một khoảng cách nhất định giữa các quy định pháp luật với thực tế thực thi. Do đó, Nghiên cứu khuyến nghị các cơ quan có thẩm quyền tập trung vào để thực thi hiệu quả và thực chất các nghĩa vụ mà pháp luật Việt Nam “đã tuân thủ”.

Thứ hai, Rà soát chỉ ra nhiều các cam kết trong Hiệp định này có quy định khác biệt so với pháp luật Việt Nam và vì vậy cần được đưa vào hệ thống pháp luật Việt Nam theo cách thức thích hợp.

Các quy định thuộc nhóm “chưa tuân thủ” này có thể xếp thành 03 nhóm: (i) *nhóm các nghĩa vụ đặc thù của EVFTA* (ví dụ về phạm vi điều chỉnh, về các trường hợp ngoại lệ), (ii) *nhóm các nghĩa vụ liên quan tới minh bạch và cạnh tranh*; (iii) *nhóm các nghĩa vụ liên quan tới hệ thống về đấu thầu* (ví dụ các điều kiện đối với từng hình thức đấu thầu, tiêu chuẩn kỹ thuật trong đấu thầu, khiếu nại khiếu kiện trong đấu thầu...).

Đề xuất đối với pháp luật Việt Nam để đảm bảo tuân thủ các nhóm cam kết này bao gồm 02 giải pháp. Giải pháp thứ nhất là xây dựng một văn bản riêng (ví dụ cấp Nghị định), để nội luật hóa các cam kết đặc thù của EVFTA cũng như các cam kết liên quan tới hệ thống đấu thầu hoặc minh bạch, cạnh tranh mà chưa thể thay đổi ngay. Giải pháp thứ hai là sửa đổi pháp luật đấu thầu nói chung, áp dụng cho các cam kết về minh bạch, cạnh tranh mà việc đưa vào hệ thống pháp luật chung sẽ mang lại lợi ích lan tỏa không chỉ cho các trường hợp thuộc phạm vi điều chỉnh của Hiệp định mà toàn bộ hệ thống đấu thầu, toàn bộ các doanh nghiệp tham gia thầu nói chung.

Tại Hội thảo, các doanh nghiệp, chuyên gia cũng đưa ra các ý kiến bình luận rất xác đáng để Nhóm nghiên cứu tiếp tục hoàn thiện Rà soát.

Đây là hoạt động đầu tiên trong chuỗi các hoạt động Rà soát pháp luật Việt Nam với các cam kết EVFTA trong 05 lĩnh vực quan trọng (là Đấu thầu, Đầu tư, Sở hữu trí tuệ, Thuận lợi hóa thương mại, Minh bạch) mà Trung tâm WTO và Hội nhập của Phòng Thương mại và Công nghiệp Việt Nam thực hiện với sự hỗ trợ của Đại sứ quan Vương quốc Anh và Bắc Ailen tại Việt Nam.